

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Landbruks- og matdepartementet

Dato: 31.01.2025
Deres ref: 24/2156
Vår ref: 24/01597

NIBIO
Postboks 115, 1431 Ås
Tlf: 406 04 100
post@nibio.no
nibio.no

Org. nr: 988 983 837

Høringsinnspill til forslag til lov om forebygging og reduksjon av matsvinn

NIBIO viser til deres forslag av 10. desember 2024, til ny lov om forebygging og reduksjon av matsvinn og takker for invitasjonen til å komme med innspill. Vi anser lovforslaget som et viktig steg i arbeidet med å redusere matsvinn og bidra til et mer bærekraftig matsystem, og har med dette innspill til høringen, koordinert av forskningssjef i avdeling for Klima og matproduksjon Hilde Haug Simonhjell.

Omfang av pålegg og unntak for primærproduksjon

NIBIO anser, i likhet med departementet, det som lite hensiktsmessig å inkludere vanlig gårdsdrift i kravene til aktsomhetsvurderinger og tiltaksplaner. For mange bønder, særlig innen produksjon av grønnsaker, poteter og frukt, ligger utfordringen i manglende avsetning i engrosledet eller logistikkbegrensninger, snarere enn i forhold som de selv har kontroll over.

Å pålegge bønder omfattende krav til aktsomhetsvurderinger og rapportering vil være en uforholdsmessig byrde, gitt at matsvinnet ofte skyldes strukturelle forhold. Incentivbaserte løsninger, snarere enn reguleringsbaserte, kan være mer treffsikre i denne delen av verdikjeden.

Etter NIBIOs vurdering kan unntak for vanlig gårdsdrift videreføres i forskriftsarbeidet.

Definisjon av matsvinn og fokus på ressursperspektiv

NIBIO anser det ikke som nødvendig å spesifikt presisere en definisjon av matsvinn i loven. En vurdering av begrepet i det videre forskriftsarbeidet gir fleksibilitet til å harmonisere med internasjonale standarder, inkludert EUs definisjoner.

Vi ønsker imidlertid å understreke betydningen av at lovens formål inkluderer prioriteringen av at matsvinn i størst mulig grad skal gå til menneskeføde, og subsidiært til dyrefôr. Dette er en viktig ressursøkonomisk prioritering. Tiltak som fremmer bruk av overskuddsmat til dyrefôr, der dette er mulig, bør vektlegges ytterligere i forskriftsarbeidet.

NIBIO

Økonomiske konsekvenser for jordbruket

Som det står i høringsnotatet, er det kun gjort foreløpige vurderinger av økonomiske og administrative konsekvenser, og departementet viser til at dette skal utredes nærmere.

Det pekes på mulige økonomiske konsekvenser for dagligvarebransjen og matindustrien, men vi savner en eksplisitt vurdering av hvordan redusert matsvinn kan påvirke primærproduksjonen. Selv om redusert matsvinn er en ønsket utvikling, vil det kunne føre til redusert produksjon i jordbruket, noe høringsnotatet også peker på i omtale av effekt på klimautslipp. Men vi savner altså at de økonomiske konsekvensene for jordbruket av en redusert produksjon også inkluderes i vurderingene av de økonomiske konsekvensene.

I høringsnotatet heter det at «Redusert matsvinn vil også kunne erstatte import og for visse landbruksprodukter vil det kunne gi økt sjølforsyning.» Dette ser vi behov for å nyansere. Effektene av redusert matsvinn på sjølforsyningsgraden er usikre og kan slå begge veier. Et moment som taler for at sjølforsyningsgraden kan gå ned, er at Norge har frihandelsavtaler med null eller redusert toll på en rekke matvarer ([Landbruksdirektoratet](#)). Import på disse kvotene vil trolig ikke påvirkes selv om etterspørselen etter en vare reduseres. Derfor vil redusert etterspørsel kunne føre til en større reduksjon i norskproduserte volumer sammenlignet med reduksjonen i importerte volumer.

Tiltak på tvers av verdikjeden

NIBIO savner videre en sterkere vektlegging av behovet for samarbeid mellom aktører i verdikjeden for å redusere matsvinnet. Analysene fra Matsvinnutvalget viser at aktører allerede har sterke incentiver til å redusere sitt eget matsvinn, men at aktørene har lite incentiver til å gjennomføre tiltak som kan redusere matsvinnet hos andre aktører og i andre deler av verdikjeden. Aktsomhetsvurderinger bør inkludere incentiver til å identifisere og gjennomføre tiltak som reduserer svinnet også hos andre virksomheter og i andre deler av verdikjeden.

Samlet vurdering

NIBIO ser positivt på intensjonene i lovforslaget og håper det videre forskriftsarbeidet vektlegger de utfordringene og mulighetene som er skissert over, herunder behovet for økt faktabasert kunnskap.

Med vennlig hilsen

Per Stålnacke

Forskningsdirektør, NIBIO